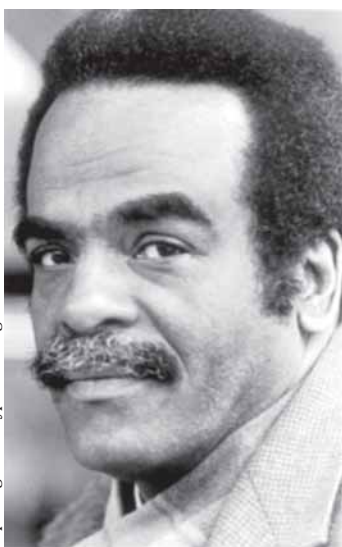

Kathleen Gyssels

Kathleen Gyssels is onderzoeksprofessor Franstalige postkoloniale literaturen aan de Universiteit Antwerpen. Haar meest recentste boek is *Passes et impasses dans le comparatisme caribéen postcolonial. Cinq traverses* (H. Champion, 2010).
Email: kathleen.gyssels@ua.ac.be

Grafzerk

Édouard Glissant (1928–2011)

<http://blogterrain.hypotheses.org/2548>

Geboren in 1928 in Martinique, socioloog en historicus, dichter en filosoof, dramaturg en auteur Édouard Glissant te Parijs overleed op 3 februari 2011 na een gevulde carrière als postkoloniaal denker. In de eerste fase van zijn militant bestaan heeft hij de onafhankelijkheid van Martinique en Guadeloupe verdedigd, wat hem ertoe dwong het eiland te verlaten en zich in Parijs te vestigen. Daar heeft hij het belangrijkste deel van zijn veelvuldig oeuvre bij elkaar geschreven. Ongetwijfeld was hij reeds vanaf zijn debuut, de roman *La Lézarde* (1958) een *légende vivante* want deze eigenaardige, eigenzinnige roman kreeg meteen de Prix Renaudot, ondanks zijn moeilijk toegankelijke taal en structuur. Glissant profileerde zich meteen als een anti-realistische auteur die een specificiteit in stijl, taal

en thematiek wou onderstrepen. In de *métropole* kwam Glissant al gauw in contact met de vele Franstalige studenten uit de ex-kolonies van het tenietgegane *Empire français*. Net zoals Césaire (1913–2008) dat voor hem had gedaan, zou ook Glissant in de eerste plaats zijn eigen *expérience vécue du Noir* (een titel van Frantz Fanon) in verzen beschrijven. Zijn debuut als dichter was gelijktijdig met dat van enkele tijdgenoten uit de West Indies, George Lamming, Samuel Selvon, V.S. Naipaul, die de metropool als aliënerend en de Blanke maatschappij als racistisch ervoeren. Glissant streefde netzoals Kamau Brathwaite voor een *nation language*, een erkenning van de moedertaal en nam van Brathwaite de idee over dat voor alle Afrikaanse afstammelingen in de regio de eenheid besloten ligt in de dieptes van de Oceaan. *Unity is submarine*, of zoals Walcott het zegt: *Our Sea is History*. Glissant ontplooidde zich tot één van de meest ophefmakende postkoloniale intellectuelen die geleidelijk aan, zonder afstand te nemen van zijn eigen *roots*, een veel verder-reikende van de Ander erkenning te pleitte: de *Tout-monde* is het besef dat iedereen en alles in *Relatie* staat en dat wij niet

langer op één land, staat, etniciteit of religie kunnen bogen in een grenzeloze wereld van *diversaliteit* en *creoliteit*. Als geen ander vocht Glissant voor een tolerante, multiculturele wereld en stelde hij paal en perk aan racisme en discriminatie.

Zijn talrijke aanhangers zijn in de eerste plaats de volgende generatie Frans-Antilliaanse auteurs zoals Patrick Chamoiseau, met wie hij een aantal Manifesten redigeerde, en Raphaël Confiant. Naarmate hij ouder werd, signeerde Glissant verschillende volumes van wat hij lichtjes pompeus zijn “*Traité du Tout-Monde*”, zijn “*Philosophie de la Relation*” noemde, zich herhalend en weinig nieuw gedachtegoed brengend. Toch manifesteerde hij zich steeds actiever als *l’intellectuel dans la place publique* en stichtte een Conferentie-plateform, “L’Institut du Tout-Monde” in Parijs, riep een eigen prijs in het leven (Prix Édouard Glissant) en zat de jury voor van de belangrijke, doch lokale (en de Nederlandse Antillen en Suriname buiten de prijzen latend) erkenning “Prix Carbet de la Caraïbe”.

Glissant blijft omwille van zijn baanbrekend *Discours antillais* (1981), *Poétique de la Relation* (1990) en zijn *Traité du Tout-Monde* (1997) een boegbeeld in de voetsporen van Fanon (1925–61), Césaire (1913–2008), Damas (1912–78), drie andere markante figuren uit de regio.